
Павал Зьмітрук

...Айчына, ты з мяне дастала жылы?..–
Хай твае Йуды здушацца на іх....

Памянайце народ!

* * *

Ёсьць поле, гэта поле – Беларусь.
Жалобным крыкам – птах над гэтым полем;
Па кім той птах?.. Па тых, хто быў адолеў
Сяйвом спачацца ў полі Беларусь.

Ёсьць боль, імя якому – Беларусь;
Дзе б ты ня быў, а будзеш закрануты
Начным крылом нясповеднай пакуты...
І забаліць у жылах Беларусь.

Ёсьць вера, гэта вера – Беларусь;
Яе спасьцігнуць – не купіць, ня ўкрасьці...
Зняверак нават – частка іпастасі
Той веры, што завецца Беларусь.
Ёсьць шлях, назоў якому – Беларусь;

І можа быць, што гэта шлях да плахі,—
Бо мне насустрач не ідуць тым шляхам
Хто-небудзь з тых, хто быў за Беларусь.

Ёсьць поле, гэта поле – Беларусь...
Дзікое неспаробленае поле...

* * *

...І было мне: нябёсы
ўзышлі ўседазвольнай спагадай.
І мажлівасьць далі
на адну толькі просьбу-зварот.
І прасіў я ў нябёсаў адно:
не мяняйце мне ўладу,
не мяняйце краіну, але –
памяняйце народ.

Памяняйце на той,
што ахоўваў спаконныя межы
пяць стагоддзяў таму
і за тысячу вёрстаў на ўсход...
Я ня ведаю бо,
ці таму я народу належу,
ці я – набрыдзь якая... бяз роду,
і дзе ён – мой род.

Памяняйце народ мне на той...
Мо ня лепшы ён самы,
але ён не ў трасянцы спасьціг
свой найпершы Статут;
але кожнага сьвята ён кленчыў
да Вострае Брамы...
Я ня маю, дзе ўкленчыць,
бо Храма нямашака тут.

Памяняйце народ!..
Каб ня жыў ён маною і страхам.
Бо як нельга зьмяніць,
то й Краіна ў нябыце стане,
як тапельца ў віры
ў набрыняла-цяжкіх апранахах.
Разам з тым спаміж іншых,
збраўшы з сабой і мяне.

Памяняйце народ,
як на арфах нягучныя струны,

нацягніце, наструньце
хоць на васьмнаццаты год,
бо тады гэты край шчэ –
агульны ня быў пастарунак.
Памяняйце народ мне
на той – пастраляны – народ.

Памяняйце народ найсуздромна
і... разам са мною,
праявіце нябесную моц
невыказнай спагады,
памяняйце, бо мы
несусьветна-пакорнай крывёю
заліемся, але
не народзім народнае ўлады.

* * *

...толькі зараз я зразумеў, што ўсё,
што я спасьціг і чаго дасягнуў у
жыцьці, –
усё гэта мела сэнс... толькі побач з Ёй...
Н.Гілевіч (з прыватнай размовы)

Як дзіўная прэлюдыя начы
Плыў вечар над ракою тумановай,
І зоры – маякі далёкіх сховаў –
Раскрылі недасяжнасьць далячынь.

Плыў вечар, нібы песьня з-за ракі,
Ціхмяна так, абвострана-нячутна...
І тую песьню, як п'яную руту,
Я піў з твае спатольнае рукі.

І я дужэў!.. Я ўсё на сьвеце мог!..
Як Бог!.. І навывскрозь, і неадкладна.
Як Бог, які адно што падуладны
Расінцы з-пад тваіх бялюткіх ног,

Сьлязінцы з-пад тваіх задумных вейк,
І валасам, наіўна ўкрыўшым плечы...
Я адчуваў, што гэты сьпеўны вечар –
Адзінае, што можа быць навек.

Я адчуваў... Не, я не адчуваў...
Я проста быў тае начы Паэтам,
І кроплю вечаровага Сусьвету
Я, нібы кроплю шчасьця, дапіваў...

* * *

...тут не адзін паэт сканаў...

А.Сыс

...Заліты перадбрамныя амбоны
Крывёю недаверкаў, палых ніцма...
Вітаю цябе, Храм хаўтурных бомаў,
Якіх да веку не скрычаць званіцам.

Ажно ад той Нямігі і да гэтай
(Ды шчэ й да той... дый гэтай апасяля...)
Растурзаных і выклятых Паэтаў
Спароджвала распнутая зямля...

Жывыя ж... хай, камечачы брылі,
Пакорліва... каб сыта, каб ня згінучь...
Хай замаўчаць, бо на маёй зямлі
І так ад горла недарэчных гімнаў.

І лютасьцю марознай азьвярэў
Запозьні сакавіцкі сьнегавей...
А што Паэт...– спакуте й памрэ,
Адаўшы кроў шчэ нежывой траве...

* * *

Паводле Уладзіміра Высоцкага

Тваёй, о Божа, волі падуладны,
Ў душы я ўсё-ткі маю грэшны схоў:
Я ненавіджу ворагаў спагадных,
Я ненавіджу здрадлівых сяброў,

Паэтаў ненавіджу тых, што плацяць
Падпанку Божым Дарам за харчы...
Ня клічу я ні бунтаваць, ні плакаць...
Крычаць ня можаш – годна памаўчы.

Я ненавіджу лёснага маўчанья,
Я ненавіджу крык, што за рублі,
І здзекліваць прамоваў пахавальных,
Няшчыра-пакаянна-даравальных,
Над тым, каго ў жывых не бераглі...

Жанчынаў дуркавата-малахольных,
Мужчынаў абяцанкава-пустых,
Я – грэшнай зьненавіднасьці зьявольнік –
Даруй, не палюблю... любі іх Ты.

* * *

...Спатольны цар сваіх трывог нязводных;
Ў сваёй пакуты – у гаспадарах.
Ён гэта права з яйкам Велікодным
З начных Хрыстовых рэшатаў украў.

І ўзяўшы валадарства над начамі –
Як шчэ ня самы выкляты з жывых –
Ён не сваймі, а Божымі вачамі
Убачыў больш, чым вы і далыш, чым вы.

І да ўтрапеньня ўпіўся ён бязмежжам
Няведамых нікому пуцявін...
Крыві ягонаі спрычыніся грэшнай, –
То можа й правай вытварыш крыві.

Ну а калі няправеднасьцю сёньняй
Пражыў ты гэты шлях і гэты сьвет –
Твой крок астатні ў шэрае прадоньне
Ён зробіць за цябе, бо ён – Паэт.

Бо ён адзіны, у чыёй душы
Ані Багам не панаваць, ні злыдням...
І ты яму сплаці – Калядным тыднем
З рукі скарынку птушкам раскрышы.

* * *

Айчына, ты мае дастала жылы.
Нясьцерпныя начы тваёй абдоймы.
Абрыдла мне ўладарства ціхіх стойлаў.
І што з таго, што не адзін так жыў я?!

...Я жыў амаль што з Божых Запаведаў,
Я літаваў і Хама, і Паскуду.
І ты мне жылы выцягла за гэта.
А заўтра скажаш літаваць Іудаў?...

Нажорся я спатугамі чужымі,
Мне гідзіць з талерантнасьцяў маіх...
Айчына, ты з мяне дастала жылы?.. –
Хай твае Йуды здушацца на іх.

